

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра прикладної психології та логопедії**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
27 березня 2020

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
з дисципліни
«Основи корекційної педагогіки»

Освітній ступінь: бакалавр з нормативним терміном навчання (прийом на третій курс) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Бердянськ – 2020

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми.....	5
3. Критерії оцінювання.....	9
4. Список рекомендованої літератури.....	11

1. Пояснювальна записка

Мета фахового вступного випробування «Основи корекційної педагогіки» для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавр: з'ясувати рівень теоретичних знань з основ корекційної педагогіки та практичних навичок вступників з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного ступеня молодшого спеціаліста для спеціальності 016 Спеціальна освіта в межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма вступного екзамену – тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 90.

Час виконання тесту – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест з основ корекційної педагогіки складається із завдань двох типів:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1–85). Завдання складається з основи та чотирьох варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

2. Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю (№ 86–90).

Приклад тестового завдання

31. Складний процес перебудови функцій організму, коли є порушені або втрачені функції називається:

1. декомпенсація;
2. реабілітація;
3. компенсація;
4. адаптація.

88. Назвати категорії дітей з особливими освітніми потребами.

Перелік навчальних предметів (тем), що виносяться на фахове вступне випробування:

основи дефектології та логопедії.

Вимоги до відповіді вступника

Під час вступного екзамену вступник повинен показати:

1) чітке знання визначень, педагогічних понять, термінів, формулювань принципів, методів, засобів, форм виховання та навчання дітей з особливими освітніми потребами;

2) вміння точно і стисло висловити думку в усній і письмовій формі;

3) наявність умінь і навичок, передбачених державними стандартами, вміння застосовувати поняття, методи і факти при розв'язуванні різних задач.

2. Зміст програми

Основи дефектології та логопедії

Предмет, завдання, напрями розвитку дефектології (спеціальної педагогіки)

Об'єкт, предмет, мета й завдання дефектології (спеціальної педагогіки). Категоріально-понятійний апарат дефектології (спеціальної педагогіки). Галузі дефектології (спеціальної педагогіки). Зв'язок спеціальної педагогіки з іншими науками. Становлення західноєвропейської системи допомоги особам з відхиленнями в розвитку. Розвиток радянської системи фахової освіти. Історія становлення й розвитку національних систем фахової освіти за М. Малофєєвим. Основні етапи становлення та розвитку дефектологічної науки в Україні. Загальний стан державної підтримки дітей в Україні. Концепція розвитку корекційної освіти в Україні.

Групи дітей із психофізичними порушеннями (з особливими освітніми потребами)

Варіанти дизонтогенезу за В. Лебединським. Групи дітей із психофізичними порушеннями (з особливими освітніми потребами): діти з порушеннями аналізаторів: слуху (глухі й слабочуючі) і зору (сліпі й слабозорі); розумово відсталі діти (олігофрени й дементні діти) і діти із затримкою психічного розвитку; діти з важкими порушеннями мовлення (логопати); діти з порушеннями опорно-рухової системи; діти з комбінованим дефектом; діти з перекрученим розвитком. Причини, які призводять до порушень психічного й (або) фізичного розвитку дітей.

Сучасна система спеціальних закладів для дітей з психофізичними вадами (з особливими освітніми потребами)

Дошкільна освіта дітей з особливими освітніми потребами – мережа дошкільних закладів спеціального призначення. Комплектування закладів. Освітній процес у спеціальних закладах дошкільної освіти. Шкільна система фахової освіти. Особливості застосування методів навчання й виховання в корекційно-педагогічному процесі. Форми організації спеціального навчання. Засоби навчання в системі фахової освіти. Професійна діяльність і особистість педагога системи спеціальної освіти.

Загальні питання сурдопедагогіки

Предмет, завдання та методи сурдопедагогіки. Історія розвитку поглядів на виховання та навчання дітей з вадами слуху. Система освіти осіб з дефектами слуху. Педагогічна класифікація дітей з вадами слухової функції. Причини виникнення дефектів слуху. Спеціальна освіта слабочуючих. Спеціальна освіта глухих. Педагогічна система білінгвістичний підхід у сурдопедагогіці. Педагогічна система навчання глухих на основі словесного мовлення. Верботональна система навчання дітей, що не чують. Спеціальні

технічні засоби для глухих. Професійна освіта й соціальна адаптація осіб з порушеним слухом.

Загальні питання тифлопедагогіки

Тифлопедагогіка – як наука; об'єкт, предмет та завдання тифлопедагогіки. З історії тифлопедагогіки. Ступені порушення зору; причини й наслідки порушень зору. Організація допомоги дітям з порушеним зором в Україні. Дошкільна освіта дітей з порушеним зором. Навчання дітей з вадами зору в школі: особливості навчання сліпих і слабозорих загальноосвітнім предметам; трудова підготовка й профорієнтація в школі; виховання учнів.

Загальні основи психокорекційної педагогіки (олігофренопедагогіки)

Предмет, завдання та принципи, методи психокорекційної педагогіки (олігофренопедагогіки). Завдання спеціального дошкільного виховання та система спеціальних закладів для розумово відсталих дітей. Розумова відсталість як соціально-педагогічна проблема. Особливості фізичного та психічного розвитку розумово відсталих дітей. Освітньо-виховні заклади для розумово-відсталих дітей. Корекційно-виховна спрямованість педагогічного процесу у допоміжній школі.

Затримка психічного розвитку як педагогічна проблема

З історії навчання дітей із затримкою психічного розвитку. Причини виникнення і форми затримки психічного розвитку в дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Спеціальне навчання й виховання дітей із затримкою психічного розвитку.

Спеціальна освіта осіб з порушеннями опорно-рухового апарату

Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату. Визначення, причини дитячого церебрального паралічу. Рухові та мовленнєві порушення при дитячому церебральному паралічі. Корекційна робота з дітьми дошкільного віку при ДЦП. Навчання дітей із ДЦП у спеціальних (корекційних) школах. Профорієнтація дітей із ДЦП.

Спеціальна освіта при аутизмі, аутистичних рисах особистості та дітей зі складними порушеннями розвитку

Поняття про синдром раннього дитячого аутизму й аутистичні риси особистості. Причини аутизму. Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з раннім дитячим аутизмом. Методи й прийоми корекційної допомоги аутичній дитині. Організація корекційно-педагогічної допомоги дітям із раннім дитячим аутизмом.

Відбір дітей до спеціальних закладів

Визначення й загальна характеристика ІРЦ. Напрями діяльності (функції) ІРЦ: діагностична; консультативна й просвітницька діяльність; консультативно-методичний супровід сімей. Завдання, принципи, методи ІРЦ. Етапи діагностичного обстеження в ІРЦ. Основні методи клініко-психолого-педагогічної діагностики відхилень у розвитку дитини. (Діагностична роботи ІРЦ). Збір анамнезу й медичне обстеження. Психологічна діагностика. Педагогічне вивчення дитини.

Логопедія як спеціальна педагогічна наука

Мовленнєва норма і порушення мовлення. Логопедія як наука про порушення мовлення, про методи їхнього попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання і виховання. Предмет і об'єкт логопедії. Теоретичні і практичні задачі логопедії. Взаємозв'язок логопедії з науками психолого-педагогічного, медико-біологічного і лінгвістичного циклів. Етіологія порушень мовлення. Класифікації мовленнєвих порушень: клініко-педагогічна класифікація, психолого-педагогічна класифікація.

Дислалія

Загальна характеристика вад звукової системи мови. Прості і складні дислалії. Форми дислалії – функціональна і механічна (органічна). Мета, зміст та методика обстеження дитини з дислалією. Методика логопедичного впливу при дислалії.

Ринолалія

Визначення, причини і механізм порушення при ринолалії. Форми ринолалії: відкрита, закрита, змішана. Причини та види уроджених розщелин губи, твердого і м'якого піднебіння. Вплив розщелин на загальний та мовленнєвий розвиток дітей. Система корекційної логопедичної роботи.

Дизартрія

Основні причини органічного ураження моторних структур мозку, наслідком чого є дизартрія. Патогенез та клініко-фізіологічні аспекти дизартрії. Форми дизартрії за клінічною класифікацією (в залежності від осередку ураження). Система корекційної логопедичної роботи.

Загальний недорозвиток мовлення

Загальний недорозвиток мовлення як мовленнєве порушення. Причини виникнення, клінічні види, характеристика рівнів ЗНМ. Обстеження дітей із ЗНМ. Корекційна робота із дітьми із ЗНМ.

Алалія

Визначення алалії. Причини, локалізація, механізм порушення. Система логопедичної роботи при різних формах алалії.

Афазія

Визначення афазії. Причини, локалізація, механізм порушення. Афазія як системне порушення мовленнєвої діяльності. Комплекс взаємопов'язаних мовленнєвих (порушення в лексичній, граматичній, фонетичній системі мовлення) і немовленнєвих (апраксії, агнозії) порушень. Основні форми афазій, їх характеристика. Корекційна робота при різних формах афазії.

Характеристика порушень темпу і ритму мовлення у дітей та їх корекція

Характеристика темпу і ритму мовлення у дітей та їх порушення. Браділалія, тахілалія, фізіологічні затинання, ітерації, їх причини та прояви. Обстеження дітей з порушеннями темпу мовлення. Методика корекційної роботи з усунення порушень темпу і ритму мовлення у дітей. Корекційна робота з дітьми із заїканням. Організація загального та мовленнєвого режиму в умовах родини для дитини, що заїкається.

Порушення писемного мовлення (дисграфія, дислексія). Профілактика мовленнєвих порушень

3. Критерії оцінювання

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 90 завдань, з яких – 85 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

За кожен правильну відповідь нараховується 1 бал.

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	0	43	108
1	66	44	109
2	67	45	110
3	68	46	111
4	69	47	112
5	70	48	113
6	71	49	114
7	72	50	115
8	73	51	116
9	74	52	117
10	75	53	118
11	76	54	119
12	77	55	120
13	78	56	121
14	79	57	122
15	80	58	123
16	81	59	124
17	82	60	125
18	83	61	126
19	84	62	127
20	85	63	128
21	86	64	129
22	87	65	130
23	88	66	131
24	89	67	132
25	90	68	133
26	91	69	134
27	92	70	135
28	93	71	136
29	94	72	137
30	95	73	138

31	96	74	139
32	97	75	140
33	98	76	141
34	99	77	142
35	100	78	143
36	101	79	144
37	102	80	145
38	103	81	146
39	104	82	147
40	105	83	148
41	106	84	149
42	107	85	150

Від 86-го до 90-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 10 балів у залежності від повноти відповіді.

7,6 – 10 балів – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

5,1 – 7,5 балів – завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності у розрахунках або оформленні; або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

2,6 – 5 балів – завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80% якщо допущені незначні помилки у розрахунках або оформленні.

0 – 2,5 балів – завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками у розрахунках або оформленні.

Отже, за 5 завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю вступник може набрати від 0 до 50 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 200-бальною шкалою (від 0 до 200) формується за формулою:

$$\mathbf{КО = 3Т + ВТ},$$

де **3Т** – бали за виконання завдань тесту з вибором однієї правильної (див. таблицю); **ВТ** – бали за виконання завдань тесту відкритої форми з розгорнутою відповіддю (від 86-го до 90-го).

4. Список рекомендованої літератури

1. Кисла О. Ф. Корекційна педагогіка : навчальний посібник для студентів. К. : Кондор, 2016. 320 с.
2. Кобернік Г.М. Основи дефектології. К. : Вища школа, 1994. 135 с.
3. Конопляста С. Ю. Ринолалія від А до Я : монографія. Київ : Книга-плюс, 2015. 312 с.
4. Логопедія : підручник / за ред. М.К. Шеремет. Вид. 5-те. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2018. 856 с.
5. Марченко І. С. Педагогічні технології комунікативного розвитку дітей із тяжкими порушеннями мовлення (логопедична робота). Київ : Слово, 2016. 317 с.
6. Миронова С. П. Основи корекційної педагогіки: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
7. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. Рівне, 2016. 141 с.
8. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навч. посіб. / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2018. 338 с.
9. Пахомова Н. Г. Актуальні проблеми спеціальної освіти : навч. посіб. Полтава : АСМІ, 2018. 329 с.
10. Ревуцька О. В. Вибрані питання логопедії : навч. посібн. Бердянськ : ФОП Ткачук О.В., 2014. 288 с.
11. Рібцун Ю.В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : програмно-методичний комплекс. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 272 с.
12. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Х. : Вид. група «Основа», 2013. 238 с.
13. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник . – К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. Частина І. 224 с.
14. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії / уклад. В. В. Тищенко, Є. Ю. Линдіна. К : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 305 с.
15. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В. І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.
16. Тарасун В.В. Логодидактика. Навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 392 с.
17. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ : Програмно-методичний комплекс. 2013. 108 с.
18. Український дефектологічний словник / за ред. В.І. Бондаря. К : Милосердя України, 2001. 211 с.

19. Хрестоматія з логопедії : Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія : навч. посіб. / ред.: М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко. К. : КНТ, 2008. 380 с.

20. Шеремет М. К., Базима Н. В. Розвиток мовленнєвої активності дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку: навч.-метод. посібник. Київ : ДІА, 2017. 192 с.

21. Шеремет М. К., Ревуцька О. В. Логопедія (корекційна робота при дислалії) : навч. посіб. К., 2009. 160 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.logoped.ru/>

<http://logopediya.com/>

<http://www.logoped.pro/>

<http://www.logoped.org/>